

ผู้ใดสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า ผู้นั้นก็จะมีแบกรับภาระต้นทุนที่น้อยกว่าจากการเปลี่ยนแปลงนั้น ... คำกล่าวนี้สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันของบุคคลโดยทั่วไป จนกระทั่งถึงเรื่องของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก และไม่ว่าจะเป็นแต่เรื่องว่าใครจะเป็นผู้แบกรับภาระต้นทุนทางภาษาก็สามารถนำคำกล่าวนี้มาประยุกต์ใช้วิเคราะห์ได้เช่นกัน

เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือหนึ่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ถูกนำมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคเพื่อให้บรรลุสวัสดิการสังคมที่ดีขึ้น เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมถึงเพื่อการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น ในอนาคตประเทศไทยจึงอาจจะมีการปรับอัตราภาษีต่างๆ หรือนำภาษีใหม่ๆ มาใช้ในทางปฏิบัติ เช่น ภาษีสั่งแวดล้อมประเภทต่างๆ ภาษีคาร์บอน และภาษีมอฆเทียวก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้แบกรับภาระต้นทุนทางภาษิตามตัวบทกฎหมายนั้นกลับแตกต่างไปจากผู้แบกรับภาระต้นทุนทางภาษาในทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะในความเป็นจริง ภาระต้นทุนทางภาษิดังกล่าวได้ถูกถ่ายโอนไปให้กับผู้บริโภค เจ้าของปัจจัยแรงงาน และเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ นั่นเอง แล้วภาระ

ต้นทุนทางภาษาที่ถ่ายโอนไปนั้นจะตกอยู่กับใคร ใครจะแบกรับภาระต้นทุนทางภาษีนี้น้อยกว่ากันอย่างไรในทางเศรษฐกิจ

ตอบได้ว่าภาระต้นทุนทางภาษาที่ถูกถ่ายโอนไปข้างหน้าให้กับผู้บริโภคหรือถูกถ่ายโอนไปข้างหลังให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ นั้นจะมีสัดส่วนมากหรือน้อยกว่ากันอย่างไรขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและเทคโนโลยีในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภาษีนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วในทางเศรษฐกิจมักจะดูได้จากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของผู้บริโภคและความยืดหยุ่นของการทดแทนกันระหว่างปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยใครก็ตามที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่า (ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า) ก็จะมีแบกรับภาระต้นทุนที่น้อยกว่าจากการเปลี่ยนแปลงภาษีนั้นๆ

ในฝั่งของการบริโภค ผู้บริโภคที่ไม่มี ความยืดหยุ่นจะไม่เปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภค แม้ว่าสินค้าและบริการนั้นๆ จะถูกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นอย่างมากก็ตาม ในทางตรงกันข้าม ผู้บริโภคที่มีความยืดหยุ่นสูงจะปรับเปลี่ยนปริมาณการบริโภค (หรือหันไปบริโภคสินค้าและบริการอื่นทดแทน) เมื่อสินค้าและบริการนั้นๆ ถูกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ภายใต้สภาวะการณ์เช่นนี้ ผู้บริโภคที่ไม่มี ความยืดหยุ่นจึงต้องแบกรับภาระต้นทุนทางภาษาในสัดส่วนที่สูงมากกว่าผู้บริโภคที่มีความยืดหยุ่นสูง

ในฝั่งของการผลิตก็เช่นกัน การผลิตที่

ใช้เทคโนโลยีที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่าก็จะสามารถปรับเปลี่ยนไปใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกเก็บภาษีน้อยกว่าแทนได้ง่ายกว่า ดังนั้นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่มีความยืดหยุ่นสูงจึงแบกรับภาระต้นทุนทางภาษีในสัดส่วนที่ต่ำกว่าการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ไม่มีความยืดหยุ่นหรือมีความยืดหยุ่นต่ำ และภาษีจึงมีผลต่อการเลือกใช้ปัจจัยการผลิตประเภทต่างๆ อีกทั้งมีผลต่อราคาปัจจัยการผลิตและการจ้างงาน

ในเชิงเปรียบเทียบทั้งสองฝั่ง ภาระต้นทุนทางภาษีจะถูกถ่ายโอนไปข้างหน้าให้กับผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคมีความยืดหยุ่นต่ำกว่า แต่จะถูกถ่ายโอนไปข้างหลังให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ เมื่อผู้บริโภคมีความยืดหยุ่นที่สูงกว่า ทั้งนี้เจ้าของปัจจัยการผลิตที่มีความยืดหยุ่นที่ต่ำกว่าก็จะต้องแบกรับภาระทางภาษีในสัดส่วนที่สูงกว่า

ข้อเท็จจริงข้างต้นเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบนโยบายด้านภาษี เพราะทำให้เราทราบว่าเมื่อใดภาษีจะมีผลหรือไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ อัตราภาษีที่จะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ เป็นเท่าไร หากภาระต้นทุนทางภาษีส่วนใหญ่กลับไปตกอยู่กับกลุ่มผู้บริโภครายได้ต่ำหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือเจ้าของปัจจัยแรงงานไร้ฝีมือแล้ว เราจะมีมาตรการรองรับผลกระทบนั้นอย่างไร เช่น การให้ทางเลือกในการบริโภคสินค้าและ

กัณฑ์เศรษฐกิจ

พศ.ดร.อนันต์ วัฒนกุลจรัส

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

www.econ.nida.ac.th; ontanan@

yahoo.com

บริการทดแทนเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้บริโภค ฯลฯ

นอกจากนี้แล้ว ยังทำให้เราทราบถึงผลกระทบของภาษีที่มีต่อโครงสร้างการผลิต อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายการผลิต ราคาปัจจัยการผลิต และการจ้างงาน อีกทั้งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และการค้าระหว่างประเทศ ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระบบเศรษฐกิจมีทั้งสินค้าและบริการที่ซื้อขายระหว่างประเทศ (นำเข้าหรือส่งออก) และที่ไม่ได้ซื้อขายระหว่างประเทศ (ซื้อขายเฉพาะภายในประเทศ) ซึ่งผมจะลงรายละเอียดในโอกาสหน้า

ผู้กำหนดนโยบายด้านภาษีจึงควรพิจารณาผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้นด้วย เพราะภาษีนอกจากจะมีผลต่อสวัสดิการสังคมโดยรวมแล้ว ก็ยังส่งผลกระทบต่อภาระต้นทุนทางภาษีระหว่างผู้บริโภคและเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ ซึ่งนั่นหมายถึงผลกระทบที่มีต่อการกระจายรายได้ในที่สุดนั่นเอง